

Розділ 2

ОСНОВНІ ПРІОРИТЕТИ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Ганна МАРЧИШИН

здобувач вищої освіти освітнього ступеню «магістр»,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

Науковий керівник: **Рудик В.К.**

д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів,
банківської справи, страхування та електронних платіжних систем,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ПЕНСІЙНИХ СИСТЕМ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У більшості економічно розвинутих країн протягом останніх десятирічч спостерігається процес постаріння населення, зростає кількість осіб пенсійного віку, збільшується потреба у фінансових ресурсах на їхнє пенсійне забезпечення, посилюється фінансове навантаження на працездатних громадян, на роботодавців, на державні бюджети в системі обов'язкового пенсійного страхування.

Як показує міжнародна практика, у світі ще не придумали такої пенсійної системи, яка б повністю змогла вирішити всі проблеми у сфері пенсійного забезпечення, а саме: гарантування мінімального рівня життя людям пенсійного віку, забезпечення надійного механізму стимулювання працездатного населення до самостійного здійснення пенсійних

заощаджень, справедливість розміру пенсій, яка б прямо пропорційно залежала від суми внесених страхових пенсійних внесків. Тому створення оптимальної, надійної пенсійної моделі є достатньо складним завданням і передбачає формування кількох рівнів [1].

Процеси, які відбуваються у суспільстві, тенденції економічного розвитку в сучасних умовах, зумовлюють вносити деякі зміни щодо методологічних підходів до удосконалення функціонування національних пенсійних систем зарубіжних країн. При оцінці ефективності пенсійної системи тієї чи іншої країни в сучасних умовах ключовим виступає фінансовий аспект. Важливо визначити, як на розміри пенсійних доходів громадян пенсійного віку впливають розміри страхових пенсійних внесків, співвідношення їх сплати між роботодавцями та працівниками, страховий стаж учасників пенсійних програм, пенсійний вік громадян, розвиток фондового ринку, можливості його забезпечити потреби накопичувальних пенсійних програм, наявність фінансових інститутів, що здійснюють адміністрування всіх рівнів пенсійної системи, їх ефективність, розміри адміністративних видатків на обслуговування пенсійної системи, наявність механізмів, що сприяють подоланню фінансової кризи у пенсійній сфері, формування системи захисту пенсійних активів накопичувальних пенсійних програм, здійснення контролю за використанням пенсійних активів.

Демографічні тенденції, які почали проявлятися наприкінці ХХ ст., спонукали уряди європейських країн удосконалювати свої пенсійні моделі через проведення пенсійних реформ. Серед важливих особливостей проведення пенсійних реформ у країнах ЄС є використання накопичувальних пенсійних програм, що базуються на принципах пенсійного страхування. Враховуючи те, що розподільчі пенсійні програми вже не в змозі повною мірою фінансувати пенсійне забезпечення громадян пенсійного віку, уряди даних країн здійснюють пошук додаткових джерел фінансування пенсіонерів.

Багато країн Європейського Союзу (ЄС), враховуючи значне фінансове навантаження на державні пенсійні системи, вживають заходів для стимулювання людей працювати якомога довше. Серед найбільш широко вживаних заходів у даному регіоні – підвищення загальноновстановленого пенсійного віку, підвищення вимог щодо необхідної кількості років сплати внесків, запровадження стимулів для продовження праці після досягнення загальноновстановленого пенсійного віку та стримування або скасування дострокового виходу на пенсію [2, с. 393]. Така політика повністю змінює довгострокову тенденцію багатьох країн щодо стимулювання дострокового виходу на пенсію та інших способів раннього виходу на пенсію з метою сприяння зменшенню високого рівня безробіття та залучення молодих людей до категорії працюючих.

Основні фінансові інституції Європейського Союзу, разом із Європейською Комісією і Світовим банком, визначили основні пріоритети при формуванні пенсійної політики на найближчу перспективу визначили міжнародні фінансові інститути [3]. Серед них необхідно звернути увагу на три комплексні визначальні позиції:

- адекватні пенсії для всіх і доступ до пенсій, які дозволять людям підтримувати достатньою мірою свій рівень життя після виходу на пенсію, в дусі солідарності та справедливості всередині поколінь і між ними;

- фінансова стійкість державних і приватних пенсійних схем, враховуючи тиск на державні фінанси та проблеми постаріння населення;

- пенсійні системи прозоро та добре адаптовані до потреб і прагнень жінок і чоловіків, а також вимог сучасного суспільства, демографічного старіння та структурних змін; отримання людьми інформації, необхідної для планування ними свого виходу на пенсію; проведення пенсійних реформ на основі якнайширшого консенсусу.

Перелік джерел інформації:

1. Лібанова Е.М. Пенсійна реформа в Україні: напрямки реалізації (колективна монографія). Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи НАН України, 2010. 270 с.

2. Грушко В.І., Скулиш Ю.І, Лаптев С.М., Фатхутдінов В.Г., Француз А.Й., Румик І.І., Пилипенко О.О. Пенсійна система. 4-те вид., доп. і перероб. Київ, 2019. 512 с.

3. Joint Report on Pensions: Progress and key challenges in the delivery of adequate and sustainable pensions in Europe, p. 16.